هۆنراوەکانی تێکۆشەر، مەلا ئاوارە

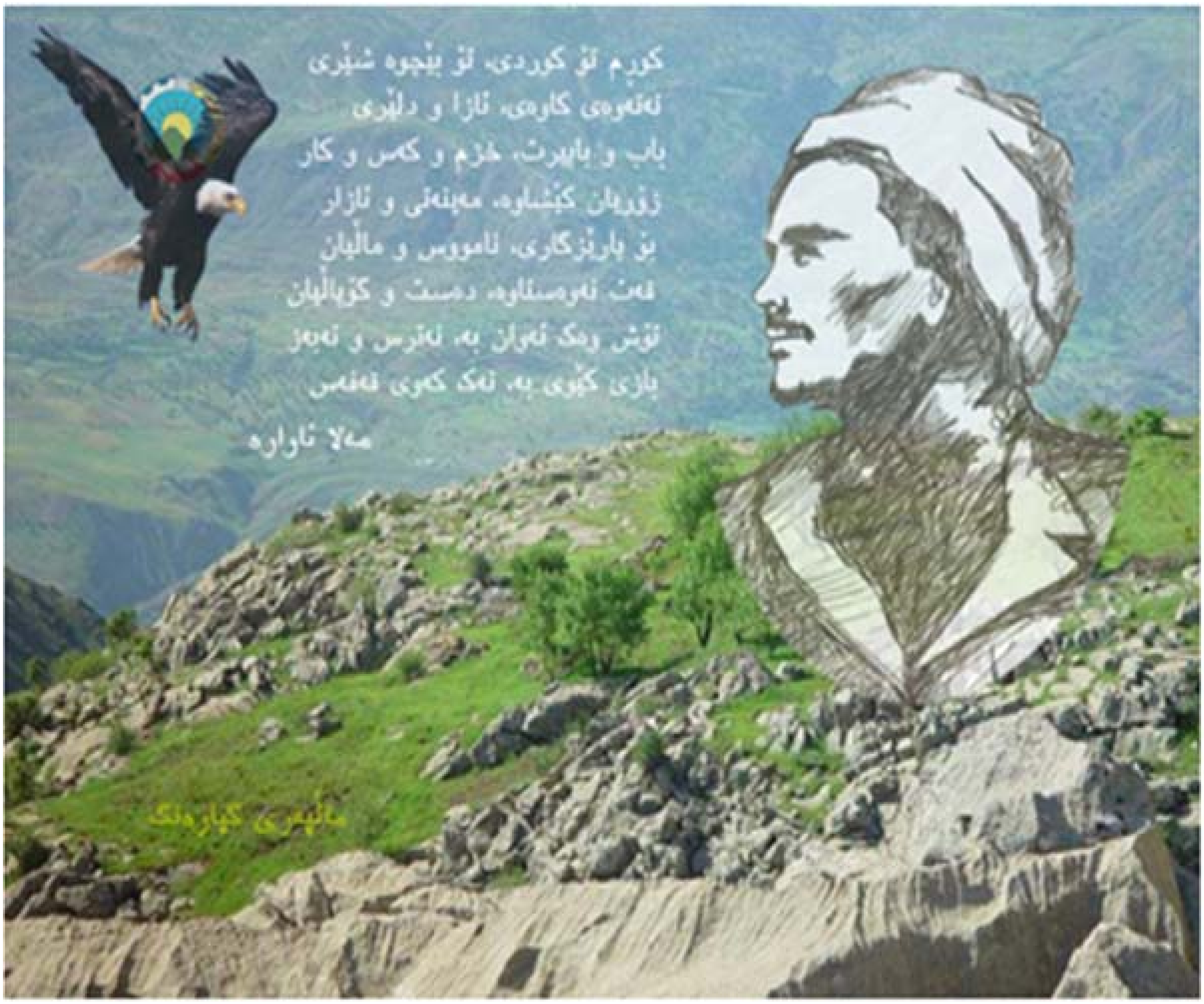

لە ماڵپەڕی گیاڕەنگ وەرگیراوە

کەریم دانشیار

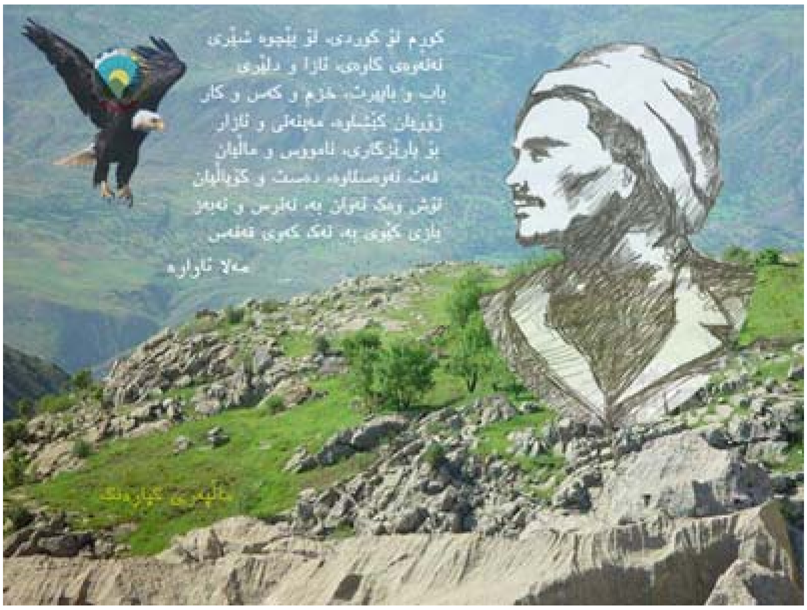

کوردم کوردستانم دەوێ

کوردم کوردستانم دەوێ
هەدا نادەم رۆژ و شەوێ

خۆم بسرەوم دڵ ناسرەوێ
تاکوو هەلم دەست دەکەوێ

لێم ببڕن خۆراک و خەوێ
دونیا گشتی سەر یەک کەوێ

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

کوردم کوردستانم دەوێ
تاکوو قۆناغی سەربەستی

ئەسپی خەباتم ناوەستی
تا دەرنەچم لە ژێر دەستی

نامەوێ سەرمایە و هەستی
مەرگ، نەک ژینی ژێر دەستی

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ
بۆ ئازادی و بەختەوری
بۆ سەربەخۆیی و رزگاری

بە سەر بەرزی و بەختیاری
بەگیان دەکەم فیداکاری

تا دەبڕم دەستی زۆرداری
....
کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

دەستی زۆردار دەقرتێنم
قەڵای سەختی دەڕوخێنم

بەردی بناغەی دەردێنم
وەک دێڵە سەگ دەیتۆپێنم

کە نەش تۆپی دەی ڕەتێنم
تۆڵەی کوردی لێ دەستێنم

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

دەی ڕەتێنم تا کێوی قاف
جیهانی پێ دەکەم تەواف

بە بێ گاڵتە و لاف و گەزاف
شەرتە نەکەم وەعدەی خیلاف

یا بمرم یا بستێنم ماف
....

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

دەستێنمەوە مافی خوراو
بۆ نیشتیمانی لەت کراو

هەزاران دایکی زگ سوتاو
هەزاران باوکی کوڕ کوژراو

دەژێنمەوە وەک گوڵ بە ئاو
....

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

ناهێڵم نەسلی بەدکار
وەک هەڵۆ لێی دەکەومە کار

لە ژێر زەوی بۆی دەچمە خوار
بچێتە ئاسمان نایکەم قوتار

....
....

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

جووقەواری لێ ناهێڵم
وڵاتی پێ بە جێ دێڵم

خاکی خۆم بۆ خۆم دەکێڵم
سوودی بزن ومەر و چێڵم

چی دی نایدەم بە فرو فێڵم
....

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

تاکەی خەزێنە و نەوتەکەم
بە بۆکەڵە و فیت فیتە دەم

لە سەر گەنجی وڵاتەکەم
خەڵک شاد و من دڵ بە خەم

خاکی خۆشم ئاوارە کەم
....

کوردم کوردستانم دەوێ
هیوای بەرزم قەت نانەوێ

1346 ی هەتاوی
ئاوارە

رەش بگیری

****

قەڵەم ئەی نووری چاوم
کزەی جەرگ و هەناوم

ئەی مایەی ژیانم
ئەی هێزی دڵ و گیانم

هەستە لە خەو درەنگە
ئەمڕۆ دڵم زۆر تەنگە

دڵم زۆر ماتەمینە
پڕ لە زام و برینە

چیت پێ دەڵیم بە کوردی
بینووسە زۆر بە وردی

وام زانیوە دەنگ و باس
سێ جەندرمەی خوا نەناس

لە سێی پێنجی چل و سی
هاتنە بێژوێ سێ بە سێ

بەرگیان سپی وەک خێوی
ترسنۆک چەشنی رێوی

گەینە قەبرستانی دێ
(سەلیم)یان گرت دەستبەجێ

کە گرتیان سەلیم پێ خواس
خەڵک هەموو وەک هەیاس

لە فیتی خۆ گەیشتن
ڕایان کرد و ڕۆیشتن

هاتن گەینە نێو ئالان
گەڕان کۆڵان و داڵان

وەک سەگی هار و برسی
هەرچی دییان لێیان پرسی

لە ناکاو و بێ خەبەر
یەکێک لە ژوور هاتە دەر

نەیزانی ئەو فەقیرە
کە حەوزەیە و رەشبگیرە

نەیزانی بەشی کوردان
گرتن و کوشتنە و زیندانە

وەک سەگ بۆی چوون دەمەودەست
گرتیان، هەردووک دەستیان بەست

به خۆشی و شادمانی
هاتن گەینە سەربانی

غەیری ئەو دوو نێچیرە
کەسیان نەبوو دەستگیرە

هەرچۆنی بوو مام پێخواس
خۆی لە دەس کردن خەلاس

ئەوی تریان پێشخۆ دا
بۆ وەتاغی مام کوێخا

(ای کدخدا بیا پیش)
(بیا بیرون میندیش)

بەڵام کوێخا مەردانە
دەرچوو لەو جێ و مەکانە

زوو گرەوی خۆی بردەوە
بۆی دەرچوو خۆی شاردەوە

ئەو شەو تاکوو بەربەیان
پیر و ئافرەت دەورەی دان

زۆریان لێ پارانەوە
دیلیان وێ نەدانەوە

بە بەرتیل و بە پارە
نەکرا عیلاج و چارە

تا بەیانی دەست بەستە
خستیاننە ژوور وەک خەستە

چەند و چوونی پێ ناوێ
دەگەڵ گزنگی تاوێ

سێ جەندرمە و یەک ئەسیر
هاتنە خوازێ چەپ و چیڕ

هاتنە خواری چوار بە چوار
کەوتنە ڕێگا بەرەو شار

خەڵکی نێو دێ ژن و پیاو
کور و کچ و پیر و لاو

هەموو مات و خەفەتبار
وەک دیبەکی تازیە بار

بەڵام هەرگیز خودایە
شوکری تۆم لە دەست نایە

کوردت وەها داناوە
بۆ تەنگانە، ژن ـ پیاوە

ئافرەتانی قارەمان
دایان نابوو یەک پیلان

نەخشە و پیلانێکی جوان
وەک داستانی ئەرسەلان

گەینە دەرکی مام باپیر
پێش خۆیان دابوو ئەسیر

پوور فاتمیان ناردە پێش
کردی بە مرخێش مرخێش

کوری منە و بەری دەن
سەگباب ئەزیەتی مەدەن

تێک هاڵان و تێک نووسان
وەک جۆخین کەن پێخوسان

زۆریان یەکتر هێنا و برد
زەفەریان لە یەک نەبرد

پوورم نەعرەتەی کێشا
هێزی ئافرەت خرۆشا

بگرە و بەردە و گیر و دار
پەیدا بوو لە چوار کەنار

یەک دەیگووت تێیان هەڵدەن
زوو براکەمیان پێ بەردەن

یەک دەیگووت من هەر دەیکەم
تا رزگار بێ کوڕەکەم

یەک دەیگووت ئاموزا گیان
ئەتوو سەربازی ئێران ؟!

یەک دەیگووت کوری خوشکە
بۆیە لێوم وا ویشکە

یەک دەیگووت ئەی ئاموزا
جەرگم لە بۆت پرووزا

کە هات خورشیدی کچی
دەیدا لە سەر و پرچی

هاواری کرد دایە گیان
بێ مرادت کردم لە ژیان

شەرتە لە پاش تۆ دایە
تەرک کەم ئەو دونیایە

تا خەوم نەیە نەنووم
بنێشتم نەبێ نەیجووم

تا برسیم نەبێ نەخۆم
تا نەکەومە رێ نەرۆم

مەگەر هەر نەبێ ماستاو
دەنا ناخۆم بەفر و ئاو

مەگەر لە بەر هەژاری
گۆشت کەم بە ژەهری ماری

چا ناخوم تا تێ نەکرێ
نان ناخوم تا دانەنرێ

لەم هەموو باس وخواسە
ژاندارم بوون گێژ و کاسە

لە پاش شین و گریە و زار
خورشید دەستی دایە دار

وەک شێرە ژنی زەمانە
گرتی جەرگەی مەیدانە

ژاندارم لەو ترس و لەرزە
لە بیریان چۆوە حەوزە

به سەد فێڵ و دەردی سەر
خۆیان لە دەست بردە دەر

چوونە ژووری دانیشتن
وەک مریشک لێێ هەڵنیشتن

ئەمجار پوور فاتمی مردوو
لەسەر خۆی لادا پەتوو

رزگاری بوو لە مردن
بۆ توتن پێوە کردن

داستانم تەواو نەبوو
داخەکەم رۆژ ئاوا بوو

جێم چۆل و بیابانە
نیمە چرا و دیوخانە

گەلی خوشک و برایان
تەمەننا دەکەم لێتان

ئەوەی نزیک و دوورن
لە تەقسیرم ببوورن

1342 ی هەتاوی
ئاوارە

وەسفی ئالان

****

ئالان ئەی باغ و بێستان
ئەی ناوچەکەی کوردستان

ئەی بەهەشتی سەر زەمین
ئەی نەخشی جان ئافەرین

من بەشی خۆم گەراوم
جیهان هاتە پێش چاوم

نەمدی وێنەی تۆ چ شوێن
لە کوێستان و لە گەرمێن

خۆشی لەبەر دڵانی
تا دڵ حەز دەکا جوانی

لە هەرزنێ دێت بەرچاو
مێوژ و دۆشا و بە لێشاو

(گاکێ) و (تییەت) و (بەردان)
جێی مەڕ و ماڵ و وەردان

تونەکەی (زەردەکانی)
(ڕۆزمەن) ببێ قوربانی = جغارەی ڕۆزمەن

(پیر بابا)، پیری مەشهوور
خەڵک لە نزیک و دوور

لە کویستان و لە گەرمێن
بەرەو پیلت دەچن ، دێن

بادار و سەر بە هەوێ
جێێ وایان دەس ناکەوێ

ئاوەدان بێ (مەزناوە)
مەڵبەندی بەڵەک چاوە

لە کیو لە مازوو چنین
بە هەڵپەرکێ و پێکەنین

بە دابی هەرزەکاری
دوور لە دونیای غەمباری

شەو و رۆژ رادەبوێرن
دەست و دڵ و چاو تێرن

خوارەوی (خوارە مێر)ە
کۆنە جێی مەزن و مێرە

(ئەشکان) و (مەزرێ) و (گەرماو)
خاوەن دەغڵ و تونن و ئاو

(بێتووش)
****

بێتووش باغچەی گوڵانە
هێلانەی بولبولانە

کوڕ و کچ و لاو و پیر
هەموو دڵخۆش و دڵگیر

باغ و باغاتی جوانی
مزگەوت و حەوز و کانی

دار و درەخت و سەوزە
ئاوی ساردی بێ قەوزە

هەتا دونیا دونیا بێ
وێنەیان پەیدا نابێ

مێوەجاتی جۆر بە جۆر
زەرد وشین و ئاڵ و مۆر

شیرین و مزر و مەزە خۆش
پیاو دەکەن مەست و سەرخۆش

خوڕ خوڕەی ئاوی کوێستان
دێتە خوار بۆ نێو بێستان

چریکەی بولبول، قاسپەی کەو
هەر لە بەیان تاکوو شەو

بە ئاواز و سازی خۆش
دڵ دێننە جۆش و خرۆش

شاخی بە بەفر و بەرزی
دەروانێتە سەر ئەرزی

(مەلا عەولّای بێتووشی)
هەزار ڕەحمەت بێ تووشی

ڕۆڵەی ئەم خاک و ئاوە
لە دونیا خاوەن ناوە

نە بە زمان نە بە قەڵەم
ناتوانم وەسفی بکەم

تورک و فارس و ئەرمەنی
کورد و ڕوم و یەمەنی

کەس نیە ناوی نەزانی
چم داوە لە بەیانی

بێتووش بەراستی خۆشی
مەڵبەندی عەیش و نۆشی

چۆن مەدحت بەمن دەکرێ
هەر ئەوەندەم پێ دەکرێ

قەت دەرناچی لە یادم
هەر بەوەندەش دڵشادم

(مێرگاسی) جوان و ڕەنگین
سازگار و جێگەی هاوین

جێی ئاهەنگ و سەیرانە
دڵگیری پیر و جوانە

(دولکان) و (کانیلان)ی
سەد دڵ دەبێ حەیرانی

له(مێشکەپە) و (ڕەجاکە)
مام حاجی پیاوی چاکە

(بێشکە) و (دێگە) و (بالێتان)
(شیرانیان) و (دیناران)
سەرووی (دنیاران)، (بناوە)
دێیەکی خاوەن ناوە

بێژوێ
****

گەیشتە (بێژوێ) نۆبە
جێی زیکر و دین و تۆبە

(شێخ ئەمین)ی ئەمیندار
پیاوی خودا و خوێندەوار

زۆر بە ناوبانگ و ناو بوو
قیبلەگای پیر و لاو بوو

هەر کەس ئەوی ناسیبوو
فێری خودا ناسی بوو

پیت و بەهرەی خودا بوو
بۆ سەر زەوی ڕژابوو

سەرچاوەی نەقشبەندی
خۆزگەم بەوەی چۆ بەندی

هەزار ڕەحمەت لە گۆری
یەزدان بێ چاوە نۆری

(قوڵە(و (موونە) و (بەردە سوور)
مەزرێ هەمووی خواروژوور
هەم (گۆجار) و (سێ کووزو)
پەڵک چنار و مازوو

لە (گویزڵێ) هەنجیر و ترێ
هێند زۆرە ناگوترێ

(گرتکی) هەر ئاوەدان بێ
هەتا سەر خانەدان بێ

(کاوژان) لەو بەری (گرتکێ)
زۆرن مێوژی بە کەڵکێ

هەزار سڵاو لەو گوندە
لەو بێژووە ڕەند و مەندە

بێژوێ بەهاری شادی
لە ئالان بۆتە نادی

سەد و بیست ماڵ باڵایە
هەمووی ئاڵ و واڵایە

کور و کچ لاو و پیر
هەموو زانا و ئاقڵ و ژێر

دڵخۆش و دەم بە خەندە
شینی وێنەی گۆڤەندە

پیری بە کەیف و دڵ جوان
لە دەوڵەمەند و سەپان

هەموو شیرین کەلامن
بە عەقڵ و هۆش و فامن

کور کچی هەرزەکار
فێری گۆنگەڵ و قومار

لاوی گورج و گۆڵ و توند
دێنە بەر چاو لە نێو گوند

کوران شێر و پڵینگن
کچان قازو و قورینگن

کانی مزگەوت و چنار
مەلا فەقی و خوێندەوار

هەر لە بێژوێ جوانن
پێکەوە شانە و شانن

بێژووی هەتاکوو مابم
لاناچی لە بەر چاوم

با لەو سەری دونیا بم
ئەگەر لە تۆ دڵنیا بم

هەر پێم وایە لە لاتم
هاو دەنگی خاک و پاتم

ئەو جار بە خوات دەسپێرم
بێژوێی بە خێر و بێرم

خوات لە گەڵ بێ بێژوێی خۆش
شەرتە نەتکەم فەرامۆش

(سنجووێ) و (دۆلـی) و (ڕەشەکان)
بمبورن بـه هـەر سێکان

هـەر ئـەونده دەزانم
بڵێم هەتا دەتوانم

جێی گـەوره و خانـەدانن
خاوەن قۆنـاغ و نانن

(گرویێس) لـه بـەر دڵانـی
وەک گوولـی سـەرچڵانـی

خاوەنـی زەوی و زاری
جێی هـەنجیر و هـەناری

تـەماتـەی هاوینانت
مورەببای هـەنارانت
مـەزەی دڵ و گیانن
بـەشی ئاغا و سـەپانن

(گڵـەسپی) و (مێرگان) و (زێوه)
شێخـه سووری کرێوه

دەوری (ئالان)ی داوه
یاخوا هـەر ببن ئاوا

(مـەلا پیره) و (شێخـه سوور)
دوو مـەرقـەدی پڕ لـه نور

جێگای ڕاز و نیازن
دوعایان لـێ دەخوازن

له هەموو گۆشە و کەنار
له دێهات و له نێو شار

پۆل پۆل و دەستە دەستە
بێ ماندو و بوون و خەستە

بەرەو پیلیان دێن له دوور
زیاتر له بەر (شێخە سوور)

به تایبەتی بەهاران
به کۆڵەپشتی و باران
کولێره و نانه چەوره
به لێشاون لەو دەوره

زۆر جار به بەزم و ئاهەنگ
کوڕ و کچی شۆخ و شەنگ

دەگرن دەستی ڕەش بەڵەک
زەرد و سوور و چاو بەڵەک

با لێره دەس هەڵگرین
بچین ڕەش بەڵەک بگرین

(14 ی گەلاوێژی 1346) ی هەتاوی
ئاواره

هاواری توتنەوانێکی ناوچەی سەردەشت

****

توتنەوانێکی هەژارم
بێ خانوو و بێ زەوی و زارم

بێ پوڵ و باغ ، بزن و مەر
دوور لە خێرم نزیک لە شەر

منداڵم رووت و برسییە
ژینم پڕ لە مەترسییە

قەرز دارم، دەردەدارم
شەرمەندەی خەڵکی دێ و شارم

ڕوم نیە بچمە نێو خەڵک
بێ بەرگ و پێڵاو و بێ کەڵک

خەڵک پێی وایە تەمبەڵم
بێ کەسپ و کار و چەپەڵم

بەڵام چ بکەم چارە ڕەشم
خەرمانم زۆرە و بێ بەشم

هەر کە گوتیان سەری ساڵە
وادەی جووت و کشت و کاڵە

خۆم و خێزان ، گەورە و بچووک
ڕادەپەریین وەکوو هەلووک

هەڵدەپەڕین لێرە و لەوێ
بەڵکوو کارێکمان دەس کەوێ

یا قوڕەکاری و خشت بڕین
یا جووت و زەوی هەڵدڕین

وا بەهارە دەرکەوت گوڵ
جێگە خۆش دەگرێ بۆ شتڵ

بە گاسن بە پێمەرە بە پاچ
بە چنگ و نینوک و بە قاچ

دەی بژێرین و خۆشی دەکەین
تێکەڵ دەبێ دەگەڵ پەین

ئەمجار تۆ شتڵی پێ دەکرێ
بە چیلکەو چاڵ سەری دەگرێ

دوو رۆژ جارێک ئاوی دەوێ
تا شین دەبێ و دەردەکەوێ

بژاری چەند ناخۆش ووردە
پیشەی کوڕ و کچی کوردە

شەو و رۆژ خەو ناچێتە چاو
کەنگی بەرم دەکەوێ ئاو

زەویەکەم بۆرە دێر بکەم
نەوەک سیس ببن شتڵەکەم

بە شیو برین و وەرد و خەت
کێلان دەگاتە پێنج کەرت

دێراو هەڵدان خاکاو کردن
کور و کچ وەکوو کردن

ناخۆشە توتن چەقاندن
هەڵتروشکان پشت چەماندن

لە ئاو داشتن سستی نەکەی
تا دەگووڕێ ووشکی نەکەی

نۆرەی پێشک و بژار بڕە
جەرگ بڕە بژار پڕە

وا نێو کوڵ کرا ئاو درا
لە دوورەوە بە چاو کرا

کڵاو گەڕگەڕی وەدەر کەوت
ئەژنۆم شکا نێوکم کەوت

ڕەبی کوێر بێ و چاوی نوسێ
بە زیادم لە سەر نەنووسێ

دەردی پێرارم نەداتێ
نە کەسریم بێ و نەچم داتێ

توتن نووس بۆ خاتری خودا
ڕوحمی بکە بەمنی گەدا

مەی سووتینە ڕەنجی ساڵم
خاوەنێ کۆشێ منداڵم

توتن نووس :

تازە هەڵی وەشێنمەوە
بشمری نایکوژێنمەوە

من کار بە دەستی دەوڵەتم
دوژمنی خاک و میللەتم

توتنەوان :
زۆری لە بەر پاڕامەوە
بێ پووڵ جوابی نەدامەوە

نووسی بە چل پوتی تەواو
تەپلە بە سەری دوابراو

بە فیزەوە سوار بوو رۆیی
بۆ من جێما ڕەنجەرۆیی

ئەو جا بارین دەرد و بەڵا
بۆ توتنەوانی بێ سەڵا

بە لەرز و تا بە دەردی چاو
سیس بووم وەک توتنی بەر تاو

بێ پوڵ و پارە وبێ خەرمان
بێ دوکتۆر و دەوا و دەرمان

کرم و مڵەش ، کەڵە و گەزۆ
لە توتنی تایین بوون وەکۆ

ئەویش وەک خۆم سیس و داماو
چرچ و بێ شەفاف و ژاکاو

نەخۆشی و هەژاریم بران
کارم زۆرن، دەردم گران

جووێچکە و وچە، سەر پساندن
بن پەل، تەڕە داشکاندن

چار داخ و بەن پێوەکردن
وەبەر تاودان وشک کردن

تەلیس، شریت و حەمباڵی
خەسار نەکەی نیو مسقاڵی

ئەوا داگیرا، دانرا
پەتەی بارکردن وەرگیرا

خۆشی خۆشی دڵم شادە
خاون قەرز بەس خۆت بادە

توتنەکەم زۆر جوان و ڕەندە
بۆن خۆش و باش و پەسەندە

لەو رۆ و لە سبەی باری دەکەم
وارید بە نێو شاری دەکەم

دووخانیە چاکم لێ دەکرێ
پووڵێکی باشم پێ دەبرێ

هەر قەرزێکی بە سەرمەوە
دەیدەمەوە بە گەرمەوە

جلک و پێڵاو دەسرە و کڵاو
برنج و رۆن بۆ چەڵاو پڵاو

هەرچی پێویستە بۆ ماڵم
بۆ خۆم و ژن و منداڵم

هەمووی دەکرم بە هەرزانی
لە چاو جاران بە مەرجانی

قەرز دار نیم نەغد کڕم
چی دی ناڵێم بەرگ شڕم

(حاجی قادر) ، (عەلی قەساب)
چایی بێنن و دەگەڵ کەباب

شەو لە هوتێل لەسەر فەنەر
دەخۆم دەنووم بە بێ خەتەر

بەرۆژ تا شەو بازاڕ پێوان
بە فیزەوە قەدەم لێدان

دەگەڕێم دووکان بە دووکان
سەودا دەکەم جلکی بووکان

لە دەرزی تاکوو پەشمینە
هەر شتێ جوان و رەنگینە

نرخ و قیمەتی دەپرسم
توتنم هەیە چاو نەترسم

منداڵیش تلی لیلیانە
لە ماڵێ خۆشی خۆشیانە

باب لە شار دەگەڕێتەوە
هەموو شتێکمان بۆ دێتەوە

دە ڕۆژ بەم جۆرە رامبوارد
بە قەرز نان و چاییم خوارد

دڵ پڕ ئاهەنگ و خۆشم
ئەمرو توتنەکەم دەفرۆشم

ئاغای ڕەییس ودەرکەوت
ئۆخەی نۆرەم وەبەر کەوت

دە فەردە توتن ڕیز کراو
لە بەر شەوقیان هەڵنایە چاو

بۆ دیتن و چاو لێکردن
هەمووی پەرت و بڵاو کردن

سەر و بنی هەڵتەکاندن
نیویەکی لێ وەراندن

منیش لە جێی خۆ هەستاوم
بە بێ زمانی راوەستاوم

لە ناکاو هاتە گویم دەنگێ
دای لە جەرگم وەک خەدەنگێ

گوتی: لێی دەن بە واگوزار
ئەمساڵ خەراپترە لە پار

بە ڕویەکی ترش و تاڵەوە
گوتی: زوو بگەوە ماڵەوە

دەپووتت کەسری لە سەرە
بی هێنە بێ بێنە و بەرە

که گویم گرت لەم دەنگ و سەدا
ڕەق بووم لەوێ وەک موقەببا

پاش تاوی تاسان حەبەسان
بە دەنگێکی پڕ لە ترسان

هاتمە زمان، هاوارم کرد
گوتم ئەی داد، ئەی هاوار

ئەی لە ڕێگەی پەروەردگار
لێم وەکوو بوون درشت وورد

ئاغای ڕەییس قەرزدارم
نەخۆشم برسیم هەژارم

هیچ نەبێ قەرزی ئەمساڵم
قوتی خێزان و منداڵم

بمدەنێ با ئەربابەکەم
حەقی چایی و کەبابەکەم

رازی بکەم ، بی دەمەوە
رێم ببێ بۆ شار بێمەوە

یان بمگرن یان بمکوژن
یان کەسەریم لە سەر هەڵگرن

بمبەخشن لە رێگەی خودا
خەرجیم نیە بۆ دادگا

هەڵدەلەرزێم هەڵدەچوقام
نەراندی بە سەرما توقام

رەییس :

ئەی بێ شەرمی پەردە دڕاو
ئەی چڵنگی پیسی گڵاو

بێدەنگ نەبی بێ ئابڕو
تێت هەڵدەدەم بە ئارەزوو

دا کوڕینە لێرە دەری کەن
نەک لێرە، شار بەدەری کەن

بەم چەشنە دەریان پەڕاندم
بەرهەمی ساڵیان ڕفاندم

بە دزی خاوەن قەرز و ئەرباب
بێ پووڵی قاوەچی و کەباب

ملم بۆ نایە لارەوە
دەرکەوتم لە نێو شارەوە

بە چاوی پڕ گریانەوە
بە دڵێکی وەک بریانەوە

هاتمەوە نێو خاو و خێزان
وەک بارانی گەڵا ڕێزان

فرمێسکی ڕووتی و هەژاری
لە چاوی گشتمان دەباری

توتنەوان

دوژمن تا کەی بدەم باجت
دەک وەرگەڕێ تەخت و تاجت

ئەی وەرزێران ئەی جووتێران
ئەی توتنەوانی ماڵ وێران

با بە یەک دڵ و یەک زوبان
بە خەباتی شێلگیریمان

تا دوا پشوو هەوڵ دەین
شەق دەو رژێمە هەڵدەین

یەگگرتن هۆی سەرکەوتنە
خەبات رێگەی دەستکەوتنە

ئەگەر یەکبین و یەک بگرین
لەگەڵ یەکدا بژین بمرین

زاڵ دەبین و سەر دەکەوین
بەرز دەبین و نانەوین

هەوڵ و تەقەلای بێ وچان
بێ ماندوو بوون و پشوو دان

تاقە ڕێگەی ڕزگاری یە
هێنەری رۆژی شادییە

1342ی هەتاوی (1964 ز)
ئاوارە

لای لایەی دایکە کوردێک بۆ کۆرپە ساواکەی

****

ڕۆڵە کۆرپەکەم ، ئارامی گیانم
خونچەی گوڵزاری باغچەی ژیانم

جگەر گۆشەکەم بەرهەمی ژینم
سەروەت و ماڵم ، ئایین و دینم

هێز و تەوژمم ، بینای چاوانم
هاودەنگی بەزمی ڕۆژ و شەوانم

ڕۆڵە گیان مەگری مەگرە بەهانە
بنوو درەنگە بەری بەیانە

هەی لای لایە کۆرپەی ساوایە
کویر بێ ئەو چاوەی بە تۆ هەڵنایە

هەرچەند تۆ دەگری جەرگم کەبابە
من بۆ تۆ چۆنم تۆش بۆ من وابە

تۆ شاگوڵی باغ من باغەوانم
نازت دەکێشم هەتا دەتوانم

دایک ئەو کاتەی دڵی دەسرەوێ
کە کۆرپەی ساوای بێخەم وەرکەوێ

یان بە بزەی لێو بە خەندەی زاری
ئاڵ و گۆڕیان کا گریان و زاری

هەی لای لایە کۆرپەی ساوایە
قەزات لە گیانم تاقانەی دایە

هەتا ئێستاکە منداڵی ووردی
خەڵف و نەمامی بێستانی کوردی

شلکی ناسکی نەت داوە بای باڵ
دەرت نەکردووە پەڕ و خەت وخاڵ

بێ زمان و بیر ، بێ هۆش و تاقەت
غەمبارم دەکەی بە گریە و زاقەت

بەڵام بە هیوای دوا ڕۆژم سا دەی
نەکەی ڕۆڵە گیان ڕەنجم بە با دەی

هەی لای لایە کۆرپەی ساوایە
بنوو درەنگە بۆچ خەوت نایە

هیوام زۆر پێتە وەک باب و کاکت
ببیە سەربازی نەتەوە و خاکت

بەخێوت دەکەم بە گیان و بە دڵ
نەکەی بترسی و لە هیچ بکەی سڵ

زانا و خۆیندەوار، چاو و دڵ تێر بی
ڕۆژی تەنگانە پڵنگ وشێر بی

لاوێکی گورج و خاوەن هۆش و بیر
نەترسی لە بەند، لە کۆت و زنجیر

هەی لای لایە ڕۆڵە لای لایە
بنوو درنگە تاقانەی دایە

کورم تۆ کوردی تۆ بێچوە شێری
نەتەوەی کاوەی ئازا و دلێری

باب و باپیرت خزم و کەس و کار
زۆریان کێشاوە مەینەتی وئازار

بۆ پارێزگاری ناموس وماڵیان
قەت نەوەستاوە دەست و گۆپاڵیان

تۆش وەک ئەوان بە، نەترس و نەبەز
بازی کێوی بە ، نەک کەوی قەفەس

هەی لای لایە رۆڵە لای لایە
هیوای دوا رۆژم لە دەست تۆ دایە

ماڵپەڕی گاگەش دەگەڵ ئەوپەڕی سپاس و پێزانین لە تێکۆشەرانی ماڵپەڕی(گیارەنگ)، بە شانازییەوە هۆنراوەکانی تێکۆشەری مەزن، مەلا ئاوارە، بڵاو دەکاتەوە.

ماڵپەڕی گاگەش